

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT INSTITUTI

«Taklif kiritdi»

O'zbekiston davlat san'at
va madaniyat instituti
rektori I.J.Yuldashev
B. 80-7
2020-yil «25»
C-06

«Tasdiqlayman»
O‘zbekiston Respublikasi
Madaniyatsvazifligi

JODIY (KASBIY) IMTIHONLAR DASTURI
VA BAHOLASH MEZONI

VA BAHOLASH MEZONI

5141500 – Kino-teleoperatorlik ta'llim yo'naliishi uchun

Toshkent -20'20

Dastur O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Badiiy, o'quv uslubiy kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan 2020-yil 26.02.2020 sonli majlis bayoni.

uslubiy kengashida ko'rib chiqilgan va ma'qullangan 2020-yil 26.02.2020 sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar:

I.Meliqo'ziev

— “Ovoz rejissyorligi va operatorlik mahorati” kafedrasi mudiri, v.b.professor, kinooperator, kinorejissyor

K.Xidirova

— “Ovoz rejissyorligi va operatorlik mahorati” kafedrasi katta o'qituvchisi.

Taqribchilar:

A.Ubaydullaev

— O'zDSMI “Ovoz rejissyorligi va operatorlik mahorati” kafedrasi dotsenti, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan yoshlar murabbysi,s.f.n.

A.Arzuqulov

— “O'zbekfilm” kinostudiyasida olyy toifali kinooperator.

Kirish

5151500 — Kino-teleoperatorlik bakalavriat ta'lim yo'naliishiha abiturientlarning ijodiy (kasbiy) imtihoni dasturi hujjatlarni qabul qilish va kirish imtihonlar “O'zbekiston Respublikasi Oliy o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalari”ga muvofiq o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha kirish imtihonlar, har bir ixtisos uchun ta'kidlangan qabul talablariga muvofiq ravishda o'tkaziladi.

Ixtisoslik bo'yicha imtihon o'tkazilishining ketma-ketligi, har bir Oliy o'quv yurtining qabul komissiyasi tomonidan o'matiladi va har yili qabul qilish qoidalari ko'rsatiladi.

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutiga kirayotganlarga, yil mlobaynida va imtihonlar oldidan konsultatsiyalar o'tkaziladi. Konsultatsiyalarning maqsadi — qabulning shartlari bilan tanishish, shu oliv o'quv yurtiga kirishni xohlovchilarning qobiliyatini va tayyorlanlik darajasini aniqlanishdir. Konsultatsiyalar nobaynidagi pedagoglar, abituriyentlarni tanlagan ixtisosiga o'qitish imkoniyatiga qarab, o'z taysiyalarini berishadi.

5151500 — Kino-teleoperatorlik-san'at va madaniyat sohasidagi ta'lim yo'naliishiha bo'lib, u o'z ichida fotografiya san'ati, kino san'ati, rassomlik, rejissyorlik, zamonaev tasvirla olish foto-kinoapparatları, badiiy fotografiya surʼatga olish majmuni qamrab oladi.

Fanning maqaddasi va vazifalari

5151500 — Kino-teleoperatorlik bakalavriat ta'lim yo'nalisha ijodiy (kasbiy) imtihonlar abituriyentlarning o'quv yurtlariga qabul qilish qoidalari

— “O'zbekfilm” kinoteleoperatorlik mahorati va montaj fanlaridan ijodiy, hamda amaliy ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o'tgaziladi.

Abituriyentlar ixtisoslikning quyidagi asosiy fanlaridan amaliy-ijodiy

ishlardan ijodiy animatsiya rejissyorligiga oid ishlarni bajaradilar.

Kinoteleoperatorlik mahorati fani bo'yicha

Kinoteleoperatorlik mahorati faniidan kirish imthonida abituriyent biletda ko'rsatilgan savollarga yozma va og'zaki javob berishi kerak. Savol-javob keng doiradagi savollar bo'yicha o'tkazilib, suhbat jarayonida ixtissoslik bo'yicha abituriyentning fikrlashi, bilim doirasи, qiziqishi, kasbiy tasavvuri, fotoapparatlarni va kameralarni ishlata olishi, operatorlik qobiliyatini tekshiriladi.

Abuturientlar komissiyaga 15x22 sm ulchamdagи 15:20 ta fototasyr taqdим etishlari kerak. Fototasyvillarda tasvirga tushgan personajlarning emotsiyonal xolati fotoportretlar buyicha qay darajada aks ettilishi, uring psixologik modeli, tasvirga olish nuchasini topib, tasvir mazmundorligini oshirish, kadrlardagi fonnibilish xamda uyg'unlikni to'g'ri aks ettirishiga jiddiy e'tibor karatish lozim.

Bundan tashqari peyzaj janridagi fototasyvilar xam qabul qilinadi. Kishloq, shahar va sanoat inshootlarning asl ko'rinishlari, arxitektura va landscape elementlari xam fototasyvillarda aks ettirilishi mumkin. Yana sinov uchun muzeylar, jamoat va turar joy birolari intererlari aks ettirilgan fototasyvirlarni taqdim etish mumkin.

Kinoteleoperatorlik mahoratidan fototasyr va janqli foto ishlarda abuturientlarni kompozitsion tushunchalari, ularning kuzatuvchanligi, motiv va yoruglik berish sharoitlarni tanlay bish qobiliyatlar o'z aksini topishi lozim. Ijodiy imtixonqa taqdim etilgan reportajii va janqli foto ishlarga katta e'tibor beriladi. Bu ishlar abuturient qanday mavzu va syujet tanlaganligini, atrof muxitni qanday tushunishini, zamona yax yet voqealigini faxmlashi xamda aks ettirilgan marzarani (xodisimi) tasvirga olish nuqtasini, rakursini, yirik yoki kichik planda ishlash qibiliyatini, malakasini namoyon qiladi.

Kinoreoperatorklik faniidan fototasyr tushurish abuturientning kichik xajmdagi o'z fotoapparatida amalga oshiriladi va fototasyvilar tarriban quyidagi guruxlargacha bo'linadi:

- 1) 5 dona rasm-gipsi byust (pavilonda sun'iy yorug'lik bilan tasvirga olinadi);

- 2) 5 dona - rasm-portret kompozitsiyasi (pavilonda sun'iy yorug'lik bilan tasvirga olinadi);
- 3) 5 dona - rasm-syujeli janrlar (tabiy yorug'lik bilan tasvirga olinadi);
- 4) 5 dona - rasm-mavzuli yoki vokea xodisali fotorportaj (tabiy yorug'lik bilan tasvirga olinadi).

Suhbat jarayonida jahon va O'rta Osiyo kinematografiya namoyondalarini ijodi, o'zbek kino san'atidagi yuksak asarlar, tasviriy va boshqa san'at turlari, jaxon va o'zbek adabiyotlariga oid savollar ham beriladi.

- kino san'atining, operatorlik kasbinining paydo bo'lish tarixi bilishi;
- kino janrlari va ularning xususiyatlarni bilishi;
- makro fotografianiing turlarini bilishi
- kinodramaturgiya xacida tushunchalarga ega ekanligi,
- kino optikalar turlarini bilishi
- multimediali kinotexnika, tasvirga olish texnikasini tushunisi
- kino kameralar turlari va imkoniyatlarini bilishi
- kompozitsiyani tushunishi
- naturmortlarni suratga olishni bilishi

- jahon kinosidagi ijod qilib qilib kelayotgan kinoperatorlarni bilishi;
- video va televideniyeda raqamli texnologiyalari xaqida tushunchaga ega ekanligi,
- Fotokompozitsiya fani bo'yicha
- foto san'ati tushunchasini bilishi;
  - fotografiyaga doir barcha turdagi tasvirga olish apparatari va yordamchi vositalarni bilishi;
  - foto tasvirga olish va uni qayta ishslash usullarini bilishi;
  - fikrashi va ijodiy qobiliyatini kengligi, fotografiya kompozitsiya, va adabiyotlarga oyid ma'lumotlarga egaligi;

Jahonni tashqari o'sezganchilik jahon meydani dengiz temnom sonozchilik digem qoldi. O'sezganchilik qurilishlari yaxshi o'sezganchilik deyar qurilishi.

- tasvimi olishda foydalanilgan fotoapparatlar, fototasvir targ'ib etilayotgan g'oya, kompozitsiya va yorug'lik ishlashidagi o'z yondashuvlarini aniq ifoda etishi kerak;
- Tasviro qilingan video rolikni yoki qisqa metrajli filmlarni montaj qila olish qobiliyatini tekshiriladi.
- Montaj faniga qo'yildigan talablar:
  - Montaj tushunchasini bilishi kerak;
  - Montaj tasviga olish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak;
  - Montaj dasturlarini bilishi va foydalana olishi kerak;
  - Fotosuratlarga kompyuter dasturlari yordamida ishlov berish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

olishi, fotosuratlariga kompyuter dasturlari yordamida ishlov berish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

Ijodiy (kasbiy) imtilonlar quyidagi mezon asosida baholanadi:

Kinotelenatorjik mahorati sanji ho'vicha

T.r.	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Abituriyentning tashqi madaniyatini bilishi, odobi va muomala	6
2.	Kino san'atining, operatorlik kasbinining paydo bo'lish tarixi bilishi	8
3.	Kino janrlari va ularning xususiyatlарини bilishi	5
4.	Kinodramaturgiya haqida tushunchalarga ega ekanligi	10
5.	Jahon kinosidagi ijod qilib kelayotgan kinooperatorlarni bilishi	8
6.	Video va televideniyeda raqamli texnologiyalari tushunchaga ega ekanligi;	10
7.	Fototasvirlardagi badiiy xolatlarini qay darajada tushunishi, tasviriy san'at, fotografiya, badiiy tasviriy obrazlar tug'risidagi umumiy tushunchalarini	10
8.	Yorug'lilik orqali surʼaga olmayotgan surʼatarning xajmi, faktura va egiluvchanligini ko rsata bilishi; gpsli shakl, etyud, natyurnort kabilalar misolida	10
9.	Ijodiy tasavvur, tabiat manzalarlarini badiiy fotografiyada ifoda etish qobiliyati	10
10.	Obrazli fikralash darajasi va uning tasviriga oлган foto ishlari dagi ko'rimishi	10
11.	Kompozitsiyada detal, yorug'lilik tonlari orqali fikrlarni metaforik ifodalash qobiliyati	9
Jami:		96

yondashuvlarini aniq ifoda etishi, fotostavirlardagi badiiy holatlarni qaydarajada tushunishi, tasviriy san'at, fotografiya, badiiy tasviriy obrazlar tug'risidagi umumiy tushunchalarini bilishi kerak va tasvirga olingan video rolikni yoki qisqa metrajiji filmlarni montaj qila olish qobiliyati, montaj tushunchasini bilishi,montajli tasvirga olish qobiliyatiga ega bo'lishi, montaj dasturlarini bilishi va foydalana

Fotokompozitsiya fani bo'yicha

mazmunida faqat o'zining ballari hajida so'rov aks etishi tosim, lekin o'sga abitiriyentlarga taaluqli shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

T.r.	Talabning mazmuni	Maksimal ball
1.	Adabiyotlarga oyid ma'lumotlarga egaligi	5
2.	Foto san'ati tushunchasini bilishi	10
3.	Fotografiyaga doir barcha turdag'i tasvirga olish apparatlari va yordamchi vositalarni bilishi	10
4.	Foto tasvirga olish va uni qayta ishlash usullarini bilishi	10
5.	Fikrlashi va ijodiy qobiliyatini kengligi, fotografiya kompozitsiya va addabiyotlarga oyid ma'lumotlarga egaligi	10
6.	Tasvimi olisinda foydalilanigan fotoapparatlar, fototasvir targib ettlayotgan g'oya	10
7.	Fototasvirga olishda kompozitsiya va yorug'lik ishlatishdagi o'z yondashuvlarini aniq ifoda etishi	10
8.	Monajai tushunchasini bilishi	6
9.	Monajai tasviga olish qibiliyatiga ega bo'lishi	5
10.	Monajai dasturlarini bilishi va foydalana olishi hisobidan olib	10
11.	Fotosuratlerga kompyuter dasturlari yordamida ishllov berish qibiliyatiga ega bo'lishi	7
Jami:		93

L'ESPRESSO - 12 GENNAIO 1979 - 11

5151500—Kino-teleoperatorlik bakalavrlik ta'lim yo'naliishiqa hujjat topshirgan abituryentlar jadval asosida belgilangan kunlarda yakka taribda

Ijodiy imtihonlar qabul komissiyasi tomonidan shakllantirilgan guruhlar 30 nafer arbitriyentlardan iborat bo'lib, ijodiy imtihon va yozma ishlər guruhlar bo'yicha o'tkaziladi. Ijodiy imtihonlar maxsus qurollar bilan jihozlangan xonalarda o'tkaziladi.

Apollonius tertiobi

Abituriyentler tomonidan karibiy (ijodiy) imtihon natijalar bo'yicha institut qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hayatiga natijalar e'lon qilingga kundan boshhab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin. Murojaat

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotdar hamda axborot manbaalari**

1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil mutqi. //Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.
2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizi mard va oliyanob xalqimiz bilan birga quramiz. 2017 yil.
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq faravonning garovi. 2017 yil
4. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va faravon, demokratik O'zbekiston davlatini birligallida quramiz. 2017 yil.
5. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'naliishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi.
6. Red. Zvereva A. "Masterstvo rejissera" - M.: 2002.
7. Tarkovsky A. "Uroki rejissuri" - M.: 1993.
8. Ulter Foster "Osnovi animatsii". - M.: 2003.
9. Metodi animatsii litsa. Mimika i artikulyatsiya. - M.: 2002.
10. Saymon M. "Kak sozdat sobstvennyi multfilm. Animatsiya dvumernix personajey" - 2006.
11. Blain Brown. "Cinematography Theory and Practice". USA, 2004.
12. Paul Wheeler "Practical cinematography". USA, 2005.
13. Meliqo'ziev I. "Kino-teleoperatorlik matorati (badiy fotografiya shakllanish va taraqqiyot jarayonlari)". Darslik. - Toshkent: Lesson Press. 2017.
14. Ismailov A.I. "Kinoteleoperatorskoye masterstvo" . - Tashkent, 2004.
15. Ismailov A.I. "Jivopis so svetom v tvorchestve Vittorio Storraro". - Tashkent, 2005..
16. Golovnya A. «Kinopoeratorskoemasterstvo», - M.:1965.
17. Sokolov A. G. «Montajkinotelefilmov» - M.: 2000.
18. Diko L.P. «Osnovni kompozitsiivfotografii» - M.:1989.
19. Simonov A.G. «Sverkino» - M.: 1996.
20. Shoroxov Ye.V. «Kompozitsiya». - M.: 1986.
21. Iofis Ye. «Kinofotoprotskie materiali». - M.:1980.

5151500-Kino-teleoperatorlik ta'lim yo'naliishidagi
"Ijodiy (kasbiy) imtixonlar dasturi va baholash mezon"

I.M.Meliqo'ziev va K.Xidirovular tomonidan tuzilgan dasturiga
TAQRIZ

Uzulsiz ta'lim tizimining Daylat ta'lim standartlariga muvofiq Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining buyrug'iiga asosan O'zbekiston davlat san'at va madiniyat institutida yangi qabul qilinayotgan "5151500-Kino-teleoperatorlik oboi-qiziqarli Dasturni tuzishda mualliflar sohaning o'ziga xos yo'naliishlari, usul va usulublari, tasvirga olishning tasviriy ifodalash texnologiyasi, montaj qonun qoidalarli, kinooperatorming rejissyor va rassom bilan ishlashda maxsus bilim va mahoratini shakllanitirish, yuksak tasviriy madaniyatni tarbiyalash, badiy-ijodiy qobiliyatini rivojlanitirish, film va fotografiya kinokadrлarining tasviriy montaj yaxlitligi anglashiga qaratilgan, yetuk mutahassislik kadr tayyorlashda zarur bo'lgan boshqa talablarini qamrab olishga xarakat qilganlar.

Mazkur dastur foto va kino san'atining fundamental fani xisoblanadi. Unda kinoteleoperatorlik, montaj san'atni va fotografiya asoslarini, yoritish san'atini, fotokompozitsiyarning asosiy elementlari, bir so'z bilan aytganda, foto san'atining alifbosи o'rganildi. Sanab o'tilgan jixatlarni amaliy nuqtai nazaridan o'rganmay turib, kinoteleoperatorlik maxoratiga ega bo'lish mumkin emas.

Kinoteleoperatorlik bo'limida o'qitiladigan fanlar ichida "Kinoteleoperatorlik", "Fotokompozitsiya" fanlari alovida axamiyatga ega fanlar sarasiga kiradi. Mazkur fanlar foto va kino san'atining fundamental fani xisoblanadi. Unda kinematografiya san'atni, fotografiya asoslarini, yoritish san'atini, montaj va fotokompozitsiyating tsosiy elementlari, bir so'z bilan aytganda, kinematografiya san'atining alifbosи o'rganiladi. Sanab o'tilgan jixatlarni amaliy nuqtai nazaridan o'rganmay turib, kinoteleoperatorlik maxoratiga ega bo'lish mumkin emas.

Dastur "Ovoz rejissyorligi va operatorlik mahorati" kafedrasi mudiri v.b.professor I.M.Meliqo'ziev va katia o'qituvchi K.Xidirovalar tomonidan ishlab chiqilgan. Ushbu ijodiy (kasbiy) imtixonlar dasturi va baholash mezon" dasturini mutaxassis sifatida baroqa talablarga mos keladi deb hisoblayman va uni tasdiqlash uchun tavsiya qilaman.

"Ovoz rejissyorligi va operatorlik
mahorati" kafedrasi,
O'zbekistonda nizmat ko'rsatgan
yoshilar murabbyisi,s.f.n, dotsent:

A.Ubaydullaev

515100-Kino-teleoperatorlik ta'lim yo'naliishidagi

"Ijodiy (kasbiy) imtixonlar dasturi va baholash mezon"

I.M.Meliqo'ziev va K.Xidiroyalar tomonidan tuzilgan dasturiga

TAQRIZ

Dasturini tuzishda mualliflar sohaning o'ziga xos yo'naliishlari, usul va usululari, tasviga olishtiruvchi tasviriy ifodalash texnologiyasi, montaj qonun qoidalari, kinooperatorning rejissyor va rassom bilan ishlashda maxsus bilim va mahoratini shakllantirish, yuksak tasviriyo madaniyatni tarbiyalash, badiiy-jody qobiliyatini rivojlantirish, film va fotografiya kinokadrlerining tasviriy montaj yaxlitligi anglashga qaratilgan, yetuk mutahassis kadr tayyorlashda zatur bo'lgan boshqo talablarini qamrab olishga harakat qilganlar.

Mazkur dastur foto va kino san'atining fundamental fani xisoblanadi. Unda kinoteleoperatorlik, montaj san'ati va fotografiya asoslari, yoritish san'ati, fotokompozitsiyaning asosiy elementlari, bir so'z bilan aytganda, foto san'atining alifbosи o'rganiladi. Sanab o'tilgan jixatlarni amaliy nuqtai nazardan o'rgammay turib, kinoteleoperatorlik maxoratiga ega bo'lish mumkin emas. Kinoteleoperatorlik bo'limida o'qitiladigan fanlar ichida "Kinoteleoperatorlik", "Fotokompozitsiya" fanlari alokida axamiyatga ega fanlar sarasiga kiradi. Mazkur fanlar foto va kino san'atining fundamental fani xisoblanadi. Unda kinematografiya san'ati, fotografiya asoslari, yoritish san'ati, montaj va fotokompozitsiyaning asosiy elementlari, bir so'z bilan aytganda, kinematografiya san'atining alifbosи o'rganildi. Sanab o'tilgan jixatlarni amaliy nuqtai nazardan o'rgammay turib, kinoteleoperatorlik maxoratiga ega bo'lish mumkin emas.

Dastur "Ovoz rejissyorigi va operatorlik mahorati" kafedrasi madrid v.b.professor I.M.Meliqo'ziev va katta o'qituvchi K.Xidiroyalar tomonidan ishlab chiqilgan. Ushbu "Ijodiy (kasbiy) imtixonlar dasturi va baholash mezon" dasturini mutaxassis sifatida barcha talablariga mos ketadi deb hisoblayman va uni tasdiqlash uchun tavsiya qilaman.

"O'zbekfilm" kinostudiysi
oliy toyifali kincoperator:

A.Arvauqulov

